

פתרון בגרות בהיסטוריה

022382	מספר שאלון
23.06.2021	תאריך בחינה
צהריים	שעת בחינה
יוסי גילרמן	כותב/ת הפתרון

1. א. שני גורמים להתפרצות המגפה הקשורים לתנאים ששררו בירושלים-

1. ביוב ותברואה – לפני המלחמה נבנו תעלות ביוב ונאספה האשפה מהרחובות. בגלל המלחמה העות'מניים הזניחו את מצב הברואה בעיר, הרחובות שבו למצבם המלוכלך והיו בתי שימוש משותפים למספר דירות.

2. מי השתיה בירושלים היו באיכות נמוכה, בורות המים היו מזוהמים, מי מעיינות שנמכרו בירושלים חלקם היה מזוהם כבר ממקור המים.

3. מי ההשקיה שבהם השתמשו הערבים החקלאיים שסיפקו ירקות לירושלמים הושקו במים מזוהמים ואכילתם פיתחה זיהומי מעיים.

שני גורמים הקשורים למלחמת העולם –

1. מחסור בשירותי רפואה – עד למלחמה פעלו בירושלים ארבעה בתי חולים של יהודים ועוד תשעה נוצריים. כשפרצה המלחמה הורע המצב בעיר, הרופאים שרובם לא היו אזרחים עות'מניים, גורשו לארצותיהם, ציוד רפואי הוחרם מאותם בתי חולים לטובת הצבא העות'מני, ובתי החולים ללא רופאיהם וללא תרופות נסגרו.
2. בגלל המלחמה נמנע השלטון העות'מני להטיל סגר על ירושלים, ותנועת החיילים הפיצה את המגפה בירושלים ולאורך צירי התנועה של הצבא.
3. הצבא האוסטרי שחייליו היו נגועים במגפה הגיע במהלך המלחמה לירושלים והדביק בנוסף לירושלמים גם יחידות מצבא גרמניה שהיו חלק בקואליציה המרכז.

1. ב. שתי דרכים בהם התמודדו ארגונים עם המגפה -

1. ביקורות בתחנות הרכבת שהופעלו על ידי השלטון העות'מני כדי לבדוק את הנוסעים במטרה למנוע את התפשטות המגפה, ומי שנמצא נגוע חויב להתייצב במשך חמישה ימים במרכז הבריאות הממשלתי.

2. חיסון התושבים ניתן מאוד מאוחר בשלבי המגפה, הוא ניתן בסוף חודש יוני לכל תושבי ירושלים ולא הייתה לו כמעט השפעה על התפשטות המגפה.

פתרון בגרות בהיסטוריה

שלושת הקשיים היו-

1. היישוב הישן שהתגורר בארבעת ערי הקודש, לא קיים הנהגה מוסכמת ואחידה לכולם. גם אורח החיים של היהודים החרדים לא אפשר להם להישמע להנחיות הרופאים או השליחים שפעלו בירושלים. חוסר ההנהגה ייצר קושי מנהיגותי שלא אפשר התנהלות זהירה ומונעת בסביבת המגפה.
2. היישוב הישן התקיים מכספי החלוקה, מתרומות שהגיע מיהודי העולם. כשפרצה המלחמה נפסקו העברות הכספים ועניי ירושלים נהיו עניים יותר עד כדי חרפת רעב וחוו מחסור חמור במוצרי מזון חיוניים. יהודי ירושלים שהיו עירוניים לא זכו להיות בעלי אפשרות לגדל בעצמם ולעצמם ירקות למאכל, והם היו תלויים לקיומם בשלטונות העות'מניים. המחסור במזון הציב אותם בעמדת חולשה מול המגפה.
3. המחסור ברופאים, בבתי חולים, בתרופות ובחיסונים לא אפשרו מתן מענה מהיר ממערכת הבריאות לחולים. מגפת הכולרה פוגעת ומתפתחת במהירות ופרק הזמן בין ההדבקה הראשונית לקריסת מערכות הגוף, הייתה מהירה מדי בשביל מערכת הבריאות הלא מתפקדת בירושלים.

2.א. הטיעונים של הנשים שהתגייסו למען המאמץ המלחמתי –

1. הגנה על המולדת, הנשים הרגישו חובה לשמור על המדינה ועוצמתה ולא לתת למדינתן להפסיד למרות המחיר הכבד ששולם בחיי הגברים.
 2. השתלבות בחברה, שכן המלחמה היא הזדמנות עבור הנשים להשתלב בחברה והיות ראויות להערכת אחוות הגברים.
- שתי דוגמאות לפעילות נשים למען המלחמה –
1. נשים התנדבו לשמש כסייעות וכאחיות במהלך המלחמה, לקחו על עצמן תפקידים במהותם היו תפקידים נשיים ואימהיים של עזרה וטיפול.
 2. נשים התגייסו בהתלהבות להחליף את הגברים במפעלי התעשייה. נשבר המחסום החברתי והמגדרי של כניסת נשים למפעלי מתכת ותעשייה כבדה. הנשים תמכו במלחמה ייצרו נשק, לבשו בגדי עבודה גבריים באופיים, ואף קיבלו שכר לעצמן.
- 2.ב.

1. פציפיזם פמיניסטי, שילוב השאיפות הנשיות למתן שיווין לנשים עם הייחודיות של הנשים כמקור החיים וכסובלות העיקריות בראותן את בניהן נהרגים במלחמה.
2. תפיסת העולם הגברית, השוביניזם שמה את הגבר במרכז, והגברים מצידם הרחיקו את הנשים ממוקדי הכוח הפוליטיים ושימרו את מקומה בבית. ולכן, על הנשים שמעוניינות למנוע את

פתרון בגרות בהיסטוריה

המלחמות עתידיות, לפעול ולהשיג שוויון מלא בין הנשים והגברים מה שיבטיח את יכולתן להשפיע על המלחמות העתידיות

שתי דוגמאות לדרך פעולתן של הנשים –

1. ברטה פון זוטנר שהקימה בווינה את אגודת שלום ופעלה למעם הפציפיזם, ראתה את הקשר בין מעמד האישה בחברה לבין יכולת השפעת הנשים. לטענת פון זוטנר רק כאשר יתקיים שוויון זכויות מלא, תוכלנה הנשים להשפיע ולמנוע יציאה למלחמה.
2. אלטה יעקובס הרופאה הראשונה בהולנד, הייתה פעילה נמרצת להשגת שוויון זכויות מלא לנשים. היא טענה שמטרת הקונגרס בשנת 1915 היא לסיים את המלחמה ולמנוע מלחמות בעתיד. וכי הדרך היחידה להשיג את המטרה היא שיתוף מלא של הנשים בפוליטיקה.

3. א. הביטויים של שותפות הגורל של הניגודים באה לביטוי –

1. כאשר הגיע צוו הגיוס נוצרה תחושה של שותפות גורל בין המגויסים למרות הבדלי המעמדות. כאשר המלחמה התמשכה והחללים נערמו, במיוחד של הקצינים הזוטרים שכולם זכו בדרגתם עקב מעמדם החברתי, נאלצו הגנרלים לקדם חיילים ממעמד נמוך לדרגות קצונה זוטרות. כך נשבר מחסות מעמדי חברתי.

2. לפני המלחמה היו סכסוכים בין בעלי המפעלים והפועלים לרוב על תנאי העבודה והשכר. לעזרת הפועלים קמו מפלגות פועלים שייצגו אותם מול המעסיקים ובעלי התעשייה. כשפרצה המלחמה נפסקו הסכסוכים לפחות זמנית ומנהיגי הפועלים תמכו במלחמה אפילו זכו לקדם את עצמם ולהשתלב בניהול המלחמה.

3. בזמן שלום, רק שליש מהנשים עבדו וגם זאת רק בעבודות נשיות מובהקות. בגלל המחסור בידיים עובדות בתעשייה, למדו הנשים להפעיל ציוד מכני והחלו לעבוד במפעלים. נשבר המחסור המיני בתעסוקה והנשים נכנסו בתנופה ובהיקף גדול לתעשייה, לתעשיית המתכת ניהול ציבורי ועוד עיסוקים גבריים מובהקים.

3. ב. בין האתגרים הכלכליים איתן נאלצו המדינות להתמודד, היה המחסור במזון, המחסור בדיר.

אחת הדרכים להתמודד עם המחסור במזון הייתה קיצוב מזון ומעבר לכלכלת צנע במטרה להבטיח שלא יהיה מחסור בקרב החיילים ולא פחות חשוב בקרב משפחותיהם שנשארו בבית.

אחת הדרכים להתמודדות עם המחסור בדירות שהביקוש להן עלה על ההיצע וגרם לנשים להיתקע ללא מקום מגורים בגלל מחסור או שמחיר השכירות עלה מעל ליכולתן. על מנת לפתור את המצוקה המיידית העניקה הממשלה לחלק מהדיירים פטור משכר דירה ופיקוח והקפאה על שכר הדירה באופן גורף.